

.....

polgármester

«Város»

Tárgy: Megtarthatók és fokozhatóak-e a vírusjárvánnyal kapcsolatos intézkedések előnyei a városi közlekedésben?

Tisztelt Polgármester Asszony/Úr!

A COVID-19 vírus terjedésének kordában tartását célzó korlátozások sok helyütt megmutatták,¹ mennyire megtisztulhat a város levegője, mennyivel élhetőbbé válnak a közterületek, csendesebbé a lakókörnyezet, ha a korábbinak a töredékére csökken a gépjárműforgalom. Ez a tapasztalat újabb jó alátámasztása lehet forgalomcsillapítási eszközök alkalmazásának.

Budapesten már cselekedett is a Fővárosi Önkormányzat és több kerületi önkormányzat, amikor az autós forgalmi sávok rovására új kerékpársávokat jelöltek ki korábban igen forgalmas sugárutakon és körutakon, és elkezdték egyéb forgalomcsillapítási intézkedések megvalósítását is.² Pontosabban, ez a folyamat valójában már évek óta javában zajlik, amint az látszik a Budapest Közút térképén.³ Ami most megkezdődött, az inkább fővárosi szintű keretbe foglalása a törekvéseknek. E törekvések elsődleges célja a közlekedés biztonságának növelése, a balesetek és különösen a személyi sérüléssel járó, esetenként halálos ütközések számának visszaszorítása. További előny, hogy élhetőbbé válik a lakókörnyezet, és emiatt is népszerűek a helyi lakosok körében ezek az intézkedések. Kevéssé ismert, de tény az is, hogy a 30 km/h, illetve 20 km/h sebességkorlátozású övezetekben alacsonyabb a légszennyezettség, mivel egyrészt ilyen területeken csökken a gépkocsiforgalom, másrészt pedig a kevesebb fékezéssel, gyorsítással közlekedő járművek károsanyag-kibocsátása is kisebb.

¹ Felére csökkent a légszennyezés több európai városban a lezárások miatt,

<https://index.hu/techtud/2020/04/16/kornyezetszennyez-es-legszennyez-es-csokkenes-europa/>

Drasztikusan csökkent Amerika szén-dioxid-kibocsátása a járvány miatt,

<https://index.hu/techtud/2020/04/30/egyesult-allamok-szen-dioxid-europa-legszennyezettseg/>

11 ezer életet mentett meg Európában a csökkenő légszennyezettség,

https://hvg.hu/zhvg/20200502_Korulbelul_11_ezer_eletet_mentett_meg_Europaban_a_csokkeno_legszennyezettseg

² Ideiglenes kerékpársávok véleményezése, <https://bkk.hu/tarsadalmi-egyeztetes-uj-kerekparos-letesitmenyek/>

Tervezzük újra együtt Budapest közlekedését! <https://restart.budapest.hu/blog/2020/06/18/indul-a-kozlekedesbiztonsagi-es-forgalomcsillapitasi-intezkedesek-tesztelese-es-tarsadalmi-egyeztetese/>

³ Életünket vagy kényelmünket védjük a sebességhatárok?

<https://index.hu/velemen/olvir/2020/05/06/sebessegcsokkent-es-kerekpar-kurti-gabor/>

A helyzetet viszont rontja, hogy a járvány miatti átmeneti visszaesés után ismét meglódult a használt, elavult autók tömeges importja.⁴ Viszont a tavaly Magyarországra behozott, 156 475 használt gépkocsi átlagos életkora 11 év volt.⁵ A problémát tetézi, hogy a kormányhivatalok gyakorlatilag semmit sem tesznek a megbuherált kipufogórendszerrel használt, a levegőt súlyosan szennyező gépkocsik kiszűréséért a forgalomból.

Az Alaptörvény⁶ és az önkormányzati törvény⁷ szabályaiból levezethető, hogy az önkormányzatoknak is kötelessége az egészséges környezethez való jog biztosítása. A rendelkezésükre álló eszközökkel nekik is cselekedniük kell, még mielőtt a Nyugaton eladhatatlanná váló használt autók újabb dömpingje ránk szakad annak eredményeként, hogy gazdagabb uniós országokban felfut a villanyautók piaca és teljesen kitaltják a településeikről a dízelautókat.⁸ Ez a cselekvés pedig az alacsony kibocsátási övezetek kialakítása.

Önkormányzati rendeletben ki lehet jelölni olyan övezeteket (akár a város egészét), ahová csak olyan gépkocsi hajthat be, amelynek a levegőszennyezését az önkormányzat a jelenlegi körülmények között még elfogadhatónak tartja. Azt, hogy mi az elfogadható szint, érdemes rendszeresen felülvizsgálni, hiszen az új gépkocsik levegőszennyezése a vonatkozó jogszabályok szerint rendszeresen csökken, a régebbi gépkocsik viszont elhasználódnak. Ha például az Euro 5-ös, Euro 6-os, illetve tehergépkocsik esetében Euro V-ös és Euro VI-os – vagy éppen villanyhajtású, akkumulátoros – gépkocsikat tekintik alacsony kibocsátásúnak, az véleményünk szerint méltányos, hiszen új személy- és tehergépkocsikra már 2009-től (Euro 5, Euro V), illetve 2014-től (Euro 6, Euro VI) érvényben van az uniós szabályozás. Azok, akik az érintett területen laknak, néhány évre, illetve a gépkocsi eladásáig kaphatnának felmentést a már meglévő, Euro 5-nél rosszabb besorolású gépkocsijukra.

Ahhoz, hogy miként lehet bevezetni egy ilyen intézkedést, jó kiindulást ad a KTI LEZ útmutatója, amelyet a kormány „Ágazatközi PM10 csökkentési intézkedési program” honlapján⁹ lehet megtalálni.

⁴ Júliusban nagy lökést kapott a használtautó-import, <https://www.vg.hu/vallalatok/kereskedelem/juliusban-nagy-lokest-kapott-a-hasznaltauto-import-2664692/>

⁵ Még mindig sok öreg importautó érkezik Magyarországra, <https://www.mgoe.hu/meg-mindig-sok-oreg-importauto-erkezik-magyarorszagra>

⁶ XX. és XXI. cikk

⁷ 2011. évi CLXXXIX. törvény Magyarország helyi önkormányzatairól:

„13. § (1) A helyi közügyek, valamint a helyben biztosítható közfeladatok körében ellátandó helyi önkormányzati feladatok különösen:

[...]

4. egészségügyi alapellátás, az egészséges életmód segítését célzó szolgáltatások;

5. környezet-egészségügy (köztisztaság, települési környezet tisztaságának biztosítása, rovar- és rágcsálóirtás);

[...]

11. helyi környezet- és természetvédelem, vízgazdálkodás, vízkárelhárítás;”

⁸ Kitaltják a 2014-nél idősebb dízeleket a nagyvárosokból? Ijesztő tendencia indulhat meg!

<https://avilagitikai.com/articles/view/kitiltjak-a-2014-nel-idosebb-dizeleket-a-nagyvarosokbol-ijeszto-tendencia-indulhat-meg>

Euro 6 diesels could be banned in three European cities, <https://www.autocar.co.uk/car-news/new-cars/euro-6-diesels-could-be-banned-three-european-cities>

Four major cities move to ban diesel vehicles by 2025, <https://www.bbc.com/news/science-environment-38170794>

Bristol clean air diesel ban plan approved, <https://www.bbc.com/news/uk-england-bristol-50292596>

Rome to ban diesel cars from city centre by 2024, <https://www.theguardian.com/environment/2018/feb/28/rome-to-ban-diesel-cars-from-city-centre-by-2024-italy>

⁹ Útmutató alacsony emissziós zónák létrehozásához,

http://pm10.kormany.hu/download/2/ae/80000/KTI_LEZ_UTMUTATO_2013.pdf

A kormány a szervezetünknek 2017-ben írt levelében megerősítette, hogy célszerűnek tartja az alacsony kibocsátású övezetek létrehozását.¹⁰

2018 szeptemberében az Ipsos Mori közvélemény-kutató felmérte kilenc európai országban az emberek véleményét a dízelhajtású személygépkocsikról. A felmérésben volt egy kérdés, arról, mennyire értenek egyet a megkérdezettek a nagyon levegőszennyező gépkocsik kitiltásával a városközpontokból.¹¹ A magyarországi válaszadók 76,4 százaléka támogatja a kitiltást, 38,6 százalékuk határozottan, a többiek valamennyire. Ez arra enged következtetni, hogy megfelelő kommunikáció mellett elnyerhető a lakosság döntő többségének támogatása az alacsony kibocsátási övezetek kijelöléséhez.

A COVID-19 járvány különösen időszerűvé teszi az alacsony kibocsátású övezetek létrehozását, hiszen immár egyértelműen kimutatták, hogy a szennyezett levegő jelentősen súlyosbítja a járványt.¹²

A fenti témákról készséggel konzultálunk az önkormányzatuk illetékeseivel.

Kérjük, a fentiekkel kapcsolatos álláspontjukról szíveskedjék tájékoztatni bennünket. Válaszát a vargha.marton@levego.hu címen is szívesen fogadjuk.

Üdvözlettel:

Vargha Márton
közlekedési témafelelős

Lukács András
elnök

Kelt Budapesten, 2020. szeptember 7-én, a Tiszta Levegő Nemzetközi Napján (az ENSZ Közgyűlés határozata¹³ szerint)

¹⁰ https://www.levego.hu/site/assets/files/5639/level_sesztaktol-20170714.pdf

¹¹ Bővebben: City bans are spreading in Europe, Transport and Environment, 2018. október
https://www.transportenvironment.org/sites/te/files/publications/City%20bans%20are%20spreading%20in%20Europe_Report.PDF
<https://www.transportenvironment.org/press/two-thirds-eu-citizens-support-city-bans-tackle-air-pollution-%E2%80%93-poll>

¹² <https://www.levego.hu/kampanyok/koronavirus-es-legszennyezés/>

¹³ Resolution adopted by the General Assembly on 19 December 2019. 74/212. International Day of Clean Air for blue skies, <http://undocs.org/en/A/RES/74/212>